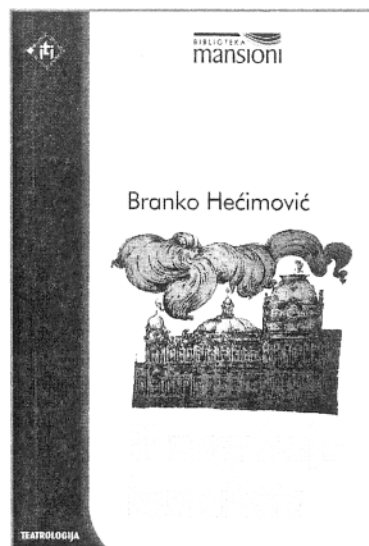

APOLOGIJA HRVATSKOJ TEATROLOGIJI

PREMIJERE
PORTRET
FESTIVALI
RATGOVOR I
POVODOM
OBLETHICE
AKTUALNOSTI
VOX
HISTORIJS
MEĐIA
TORIJA
NOVI PREVEDBI
NOVE KNJIGE
DRAME

Branko Hećimović
U zagrljaju kazališta
Hrvatski centar ITI-UNESCO
Biblioteka Mansioni
Zagreb, 2004.

Teatrolog, kazališni kritičar, antologičar hrvatske, slovenske i makedonske drame, leksikograf, teatrograf i kazališni bibliograf, književni povjesničar i urednik brojnih izdanja hrvatskih pisaca, jedan od naših vrhunskih radijskih urednika i dramaturga, neobično zaslužan diskograf koji je od propasti i zaborava spasio velik broj naših fonografski zabilježenih glumačkih kreacija, historičar naše scenografije s nizom važnih izložbenih postava popraćenih katalogima – to su portretne crte Branka Hećimovića koje gotovo u potpunosti možemo pronaći i na stranicama njegove najnovije knjige.

Komponirana od četiri tematska segmenta, ona u dvadeset dvije studije jasno i pregledno ocrtava teatrološko obličje svoga autora. Usudio bih se ovom prigodom oksimoronski reći kako je ova knjiga fragmentarna sinteza. Na stranicama, naime, sveska koji je znakovito naslovljen *U zagrljaju kazališta*, Hećimović ne samo da se ni na trenutak ne želi oteti tom usudnom prožimanju vlastite stvaralačke osobnosti s teatrom

nešto, naprotiv, na svakoj stranici potencira snagu te povezanosti, naglašavajući svoj životni i stvaralački *credo* neodvojiv od funkcije i značenja nacionalne drame i kazališta u kulturnoj povijesti ovoga naroda. Stoga *strasti* ovoga *zagrljaja* počinju odasvuda obuzimati i čitatelja koji će im, napokon, ni sam svjestan na koji način, podleći, sretan da je i on obgrljen čarolijom kazališta kao što je to već godinama i Branko Hećimović.

Brehtijanski rečeno, ova je knjiga i poučak o metodi, dokaznica kako se o drami i kazalištu može pisati s različitih aspekata, kako se mnogoliki teatarski fenomen može promatrati iz brojnih kutova i kako hrvatsko glumište u svim svojim sastavnicama predstavlja nezaobilazni segment temelja našega kulturnog poslanja. Spomenuvši *metodu* smjerao sam na varijabilitet autorovih teatroloških sondi s pomoću kojih propituje pojave i njihove uzroke, događaje i njihove posljedice, obilježja i njihovo značenje u stoljećima hrvatskoga glumišta koja se javljaju sa stranica ove knjige. Jer Hećimović

mović počinje svoja istraživanja hrvatske kazališne prošlosti ponukom Krčelićevim kronikama iz sredine 18. st., da bi preko Janka Jurkovića, nacionalne povijesne drame i Vojnovićeva *Ekvinocija* stigao do pitanja repertoara, naizgled samo marginalnih, ali u nacionalnom kontekstu vitalnih problema kao što je studija o kazalištu u Karlovcu, potom kapitalnih nacionalno-komparativističkih tema o prožimanju hrvatske i slovenske kazališne kulture ili pak do hrabre analize duboko ukorijenjene nazočnosti hrvatskoga glumišta u Subotici.

U mladosti beskompromisan kazališni kritičar na stranicama naših najuglednijih časopisa i tjednika, Hećimović nije mogao odoljeti retrospektivnom pogledu na neke svoje slavne prethodnike, pa je analizirao jedan do sada gotovo posve zanemaren obris Krležine literarne fizionomije, naime njegov povremeni *uskok* u kazališnu recenziju, pri čemu se, nakon Hećimovićeve analize triju Krležinih kazališnih kritika, odmah pokazalo da je riječ, zapravo, o svojevrsnim polemikama na jednom od onih književnih terena gdje je Krleža bio dominantan nad svojim suprotnicima.

Hećimović voli glumice i glumce. Voli i redatelje, ali u glumcima s pravom vidi bitne kutne stupove hrvatskoga glumišta. Stoga gotovo emfatično piše o velikoj Viki Podgorskoj koja je u Zagreb došla kao anonimna Hedviga Čus, a otišla zauvijek put rodnoga Pohorja kao nenadmašna i još uvijek nenadmašena hrvatska dramska heroina. Trebalo bi jednom intermedijalnom analizom usporediti Hećimovićevu studiju-esej o velikoj glumici iz ove knjige s njezinom interpretacijom Krležine Laure, dakako na Hećimovićevu vinilu *Velika imena hrvatskoga glumišta* (1975.), kako bi se bjelodano ustanovila duboka intuitivnost autorovih teatroloških metoda, različitih po istraživačkim postupcima, a toliko učinkovitih za konačne sinteze koje se pojavljuju kao sretni završni akordi njegovih istraživanja.

Dva velika redatelja koja su djelovala u ovome gradu, jedan slovenski – Bojan Stupica, a drugi hrvatski – Branko Gavella, razumljivo su svojim umjetničkim fizionomijama privukli Hećimovićevu pozornost. Njihov udio u formiranju hrvatske scenske slike autor ove knjige opširno analizira, i to kako preko različitih redateljskih poetika koje su ih odlikovale, tako i preko njihovih posrednika na sceni, i opet plejade glumaca što su bile

rezultanta njihovih inscenatorskih nakana. U okviru svojih propitivanja različitih redateljsko-pedagoških prosedea u suvremenome hrvatskom glumištu, Hećimović se ne ustručava zapodjenuti dijalog ni s elektroničkim medijima. I sam nekada, kako već rekosmo, zauzeti sudionik hrvatskoga radiodramskoga *čuda* na renomiranim europskim radiopostajama, on se u ovoj knjizi ravnopravno sa strukovno legitimiranim redateljima upušta u raspravu s filmskim i televizijskim ekranizacijama dviju Krležinih drama (N. Tanhofer, *U logoru*, kazališna režija B. Gavella, i B. Ivanda, *Kraljevo*, u scenskoj realizaciji D. Radojevića) demonstrirajući pritom zavidno poznavanje bitnih realizatorskih postupaka slikovnih elektronskih medija koji su se, u tim prilikama, našli u službi teatrologije kao svojevrsni konzervatori minuloga kazališnog čina.

Za završetak ovoga prikaza ostavio sam, namjerno, tri autorova priloga u svesku, dvije studije i jedan intimno-memoarski zapis koji, inače, čitatelje *vodi* u Hećimovićev *zagrljaj* s kazalištem. Ovi su tekstovi, premda na različitim mjestima u knjizi, zapravo apologija hrvatskoj teatrologiji. U tom se trolistu nalazi rasprava o Vladimiru Mažuraniću, koga će rijetki znati i kao teatrologa – jer većina će banova sina, a Demetrova nećaka, mnogo bolje poznavati kao autora pravno-povijesnoga rječnika, a ne kao pouzdanoga kroničara ujakova života, a time i presudno važnoga razdoblja u konstituiranju hrvatske drame i kazališta preporodnoga razdoblja; drugi list ovoga trifolija čini portret Julija Benešića u teatrološkom okviru, gdje Hećimović s pravom tvrdi kako je slavni intendant i polonofil, leksikograf i memoarist bio ujedno i *jedan od utemeljitelja hrvatske teatrologije*, dok je treća latica ove spomenarske djeteline sjetni listić koji je ujedno i introdukcija u autorovu knjigu, zapravo zahvalni lovorov vijenac uspomeni Hećimovićevu teatrološkom učitelju Slavku Batušiću i ozračju u kome je djelovao, a gdje je, uz njega i njegove suradnike, Hećimović teatrološki odrastao. Nije ovome recenzentu zboriti o tom dijelu knjige, ali vjerujte mu na riječ kada tvrdi kako su to njezine najtoplije stranice.